

Ο ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΠΚΑΣ ΣΤΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΑΓΩΝΑ

Ο Μιχαήλ Σάπκας γεννήθηκε το 1873 στο Μεγάροβο της Πελαγονίας. Ο πατέρας του Στέργιος ήταν χρυσοκόμος, δηλαδή αργυροχρυσόχοος. Το Μεγάροβο και το Τύρνοβο είναι δίδυμα βλαχόφωνα χωριά που τα χωρίζει μόνον ένα ποταμάκι. Βρίσκονται σε απόσταση έξη μόλις χιλιομέτρων από το Μοναστήρι, βορειοδυτικά στο όρος Περιστέρι. Το 1889 τα επισκέφθηκε ο Γερμανός καθηγητής Gustav Weigand που αναφέρει:¹

Και τα δύο είναι σχεδόν αποκλειστικά αρωμουνικά με 6.500 κατοίκους τα δύο, σε υψηλή υγιεινή θέση (...) Αν και δεν κάνουν μια τόσο άψογη εντύπωση όπως η Νέβεσκα και το Κρούσοβο, είναι και αυτά αρκετά όμορφα, έχουν λιθόστρωτους δρόμους, όμορφα σπίτια και ωραίες εκκλησίες.

Εναντίον τους εστράφησαν από νωρίς οι Βούλγαροι και οι Ρουμάνοι. Ωστόσο, στις 7 Ιανουαρίου 1885 οι κάτοικοι Μεγαρόβου, Τυρνόβου και Νιζοπόλεως εγκρίνουν ψήφισμα στο οποίο διακηρύσσουν:²

Γνήσιοι Μακεδόνες όντες και τοιούτοι θέλοντες να είμεθα και εις το μέλλον δια της Ελληνικής ημών γλώσσης (...) ήν μόνην εν τε τοις σχολείοις και ταις Εκκλησίαις έχομεν, ουδέν δε κοινόν μετά των Βουλγάρων έχοντες, διαρρήδη αποκηρύττομεν πάσας τας χιμαιρικές τάσεις και ιδέας αυτών περί ενώσεως της Μακεδονίας μετά της Βουλγαρίας.

Το Μεγάροβο ήταν το μεγαλύτερο από τα τρία χωριά. Το 1932 ο Μοναστηριώτης Παντελής Τσάλλης σημειώνει:³

Κωμόπολις Μεγάροβον, κατοικουμένη υπό 500 περίπου οικογενειών. Οι κάτοικοί της διεκρίνοντο δια τα ακραιφνή πατριωτικά αισθήματα. Η ρουμανική προπαγάνδα πολλά εθυσίασε δια να προσηλυτίση αυτούς αλλ' όλαι αι ενέργειαι εναυάγησαν.

Οι κάτοικοί ασχολούνταν με την κτηνοτροφία, την αργυροσοχοΐα, την ραπτική.

Από το 1800 λειτουργούσε ελληνικό σχολείο. Το 1845 ιδρύθηκε η αστική σχολή *Ελληνικόν Σχολείον*. Το 1860 ιδρύθηκε παρθεναγωγείο και το 1873 νηπιαγωγείο της *Φιλεκπαιδευτικής Αδελφότητος η Ελπίς*. Λίγο αργότερα τα σχολεία στεγάστηκαν στα «Στυλείδια» κτίρια που οικοδόμησε ο Μεγαροβίτης ευεργέτης Στέργιος Στυλείδης, εγκαταστημένος στο Βουκουρέστι. Στα ελληνικά σχολεία του Μεγαρόβου φοιτούσαν 352 μαθητές και μαθήτριες κατά το σχολικό έτος 1873-1874 και 420 μαθητές και μαθήτριες το 1875-1876.

Το χωριό πήρε ενεργά μέρος στους εθνικούς αγώνες. Τον Δεκέμβριο 1905 ο Έλληνας Πρόξενος αναφέρει από το γειτονικό Μοναστήρι:⁴

Κατά την τελευταίαν δεινήν του Έθνους εν Μακεδονία δοκιμασίαν, οι Μεγαροβίται ανεδείχθησαν εν τοις πρώτοις υποστηρικταί της Εθνικής Αμύνης

¹ Gustav Weigand, *Οι Αρωμούνοι*, εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2001 τόμος Α' σελ. 84-5

² ΑΥΕ, Προξενεία Μακεδονίας, Μοναστήριον 1885, αριθ. 14

³ Παντελή Γ.Τσάλλη, *Το δοξασμένο Μοναστήρι*, Θεσσαλονίκη 1932, σελ. 82

⁴ ΑΥΕ, Προξενεία Μακεδονίας, αριθ. 924

Προερχόμενος από τέτοιον Ελληνισμό ο Μιχαήλ Σάπκας απεφοίτησε από το Ελληνικό Γυμνάσιο Μοναστηρίου σε ηλικία 16 ετών και από την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1894 σε ηλικία 21 ετών. Ο ίδιος, η παράδοση στα μέρη μας και επιστημονικές μελέτες αναφέρουν ότι μετείχε στην Νέα Φιλική Εταιρεία που ετοίμαζε επαναστατικό κίνημα στην Άνω Μακεδονία. Εν προκειμένω, όμως, διαπιστώνεται ένα άλμα χρόνου διότι οι ημερομηνίες δεν ταιριάζουν. Η Φιλική Εταιρεία ιδρύθηκε το 1885 όταν ο Σάπκας ήταν 12 ετών και εξαρθρώθηκε το 1888 όταν ο ίδιος ήταν 15 ετών. Εξ άλλου τόσο ο ίδιος όσο και σειρά επίσημων εγγράφων βεβαιώνει ότι γεννήθηκε το 1873.

Εν πάση περιπτώσει εγκαταστάθηκε στη Λάρισα όπου, μετά την προσάρτηση του μεγαλύτερου μέρους της Θεσσαλίας το 1881, είχαν καταφύγει πολλοί Μακεδόνες που και το 1891 ίδρυσαν τον Σύλλογο Μακεδόνων με σκοπό την απελευθέρωση της Μακεδονίας και την μεταξύ τους αλληλεγγύη. Όταν άρχιζε ο Μακεδονικός Αγώνας η Λάρισα ήταν, σε ελληνικό έδαφος, ο τελευταίος σημαντικότερος σταθμός για την διακίνηση των ανταρτικών σωμάτων και τον ανεφοδιασμό. Το 1901 Πρόεδρος του Συλλόγου εξελέγη ο Σάπκας που την ίδια χρονιά κατήλθε στην Αθήνα, όπου συναντήθηκε με τον Στέφανο Δραγούμη και γνώρισε τον Παύλο Μελά με τον οποίο σύντομα συνεργάσθηκε. Στη Λάρισα ο Σάπκας οργάνωσε τα δίκτυα ανεφοδιασμού και επικοινωνιών. Τα στήριξε κυρίως στους Βλάχους επειδή κατείχαν επίκαιρες θέσεις, οδηγούσαν τους Μακεδονομάχους μέσα από τα βλαχοχώρια του Ολύμπου και της Πίνδου και κρατούσαν όλα τα περάσματα ανάμεσα στη Θεσσαλία και τη Μακεδονία. Επί πλέον τους συνέιχε ισχυρότατος δεσμός.

Ο φίλος του Παύλος Μελάς στάθηκε το ιερόν σφάγιον και το σύμβολο του Μακεδονικού Αγώνα. Ο Σάπκας τον γνώρισε στην Αθήνα το 1901, συνδέθηκε στενά μαζί του, τον φιλοξένησε δυό φορές στο σπίτι του στη Λάρισα και υπήρξε εξ αρχής ο σύνδεσμός του. Ήταν αριστοκράτης από την μεγάλη πλούσια οικογένεια των Μελάδων, γιός του Δημάρχου Αθηναίων Μιχαήλ Μελά, γαμβρός του μεγάλου Μακεδόνα πολιτικού Στεφάνου Δραγούμη και φίλος των πριγκίπων. Ο Ελληνισμός ξεσηκώθηκε μόνον όταν η θυσία του δημοσιεύθηκε στην Αθήνα, όπου του έγινε πάνδημο μνημόσυνο. Ας ακολουθήσουμε την πορεία του προς τη Μακεδονία με σημείο αναφοράς τον Μιχαήλ Σάπκα.

Τον Μάρτιο 1904 μεταμφιεσμένοι σε ζωεμπόρους εισήλθαν πρώτη φορά στη Μακεδονία οι αξιωματικοί Παύλος Μελάς, Αλέξανδρος Κοντούλης, Αναστάσιος Παπούλας και Γεώργιος Κολοκοτρώνης, εγγονός του Γέρου του Μοριά. Αποστολή τους ήταν να αναγνωρίσουν την κατάσταση και να εισηγηθούν στην κυβέρνηση. Τους συνόδευε και του προστάτευε με τα παλληκάρια του ο θρυλικός καπετάν Κώτας. Παραμονή του Πάσχα 1904, η κυβέρνηση τον ανακαλεί και επιστρέφει στην Αθήνα αλλά τον Ιούλιο 1904 εισέρχεται δεύτερη φορά στη Μακεδονία και ξεκινάει από το σπίτι του Σάπκα με

τον οποίον είχε επικοινωνήσει ένα μήνα νωρίτερα μέσω του αξιωματικού Αναγνωστοπούλου. Στις αναμνήσεις του ο Σάπκας θυμάται:⁵

Τας πρώτας ημέρας του Ιουνίου 1904 ελάβαμεν μήνυμα του Π.Μελά προς τον Μακεδονικόν Σύλλογον όπως ούτος υιοθετήση το ζήτημα και λάβη την πρωτοβουλίαν της ενεργείας ως εντελώς εθνικήν υποχρέωσιν και πατριωτικόν καθήκον (...) Εσχηματίσθη Εκτελεστική Επιτροπή εκ των δικηγόρων Ιωάννου Τσιτσικλή και Ν. Γαργάλα (...) και την 6^{ην} Ιουνίου εταξιδεύσαμεν εις Αθήνας. Εκεί επεσκέφθημεν τον σεβαστόν πατριώτην Στέφανον Δραγούμην, παρά τω οποίω εύρομεν και τον Παύλον Μελάν γαμβρόν του (...) Την επομένην εγενόμεθα δεκτοί υπό του κ. Πρωθυπουργού Ο κ. Πρωθυπουργός αμέσως ηγέρθη εκ της θέσεώς του και ετόνισεν ότι συγκινείται αλλά η Κυβέρνησις εν ουδεμίᾳ περιπτώσει θα επιτρέψη την ένοπλον δράσιν δια ανταρτικῶν σωμάτων οργανωμένων εν τη Επικρατεία.

Πρωθυπουργός ήταν ο Γεώργιος Θεοτόκης, πάππος εκ μητρός του Πρωθυπουργού Γεωργίου Ι. Ράλλη, ο οποίος του αφιέρωσε ένα βιβλίο με τις ενέργειές του για την υπεράσπιση της Μακεδονίας. Στην πραγματικότητα ο Θεοτόκης χρηματοδότησε υπό άκραν μυστικότητα τα πρώτα ανταρτικά σώματα και τον εξοπλισμό τους.

Ο Μελάς εμπιστεύεται τυφλά τον Σάπκα. Του εμπιστεύεται ένα κρυπτογραφικό κώδικα ώστε να επικοινωνεί μέσω του Σάπκα και γράφει στην γυναίκα του Νάτα να στέλνει τα γράμματά της στον γιατρό της Λάρισας. Τον Ιούλιο 1904, μετά την δεύτερη έξοδό του στη Μακεδονία, γράφει από την Κοζάνη:⁶

Χθες έλαβα το εξής σημείωμα του Σάπκα: Κομιτάτον έστειλεν έξοδα όπως τρεις αρχηγοί και δύο μέλη της Επιτροπής μεταβώσιν εις Αθήνας. Αναχωρούσιν αύριον. Γράφουν ότι στέλλουν 96 όπλα.

Τον Αύγουστο 1904 ο Παύλος Μελάς ξεκινάει, για τελευταία φορά, επί κεφαλής ενόπλου σώματος πλέον. Τελευταίος σταθμός του σε ελληνικό έδαφος η Λάρισα και οικοδεσπότης του πάλι ο Σάπκας. Γράφει στις 19 Αυγούστου 1904 από τη Λάρισα:⁷

Έφθασα σήμερα εις Λάρισαν περι την 9.30'π.μ. Διηυθύνθην αμέσως εις το σπίτι του Σάπκα όπου αφήκα τα πράγματά μου (...) Θεού θέλοντος, μεθαύριον ή το πολύ αντιμεθαύριον θα ξεκινήσωμεν από την Λάρισαν. Σεις θα μου γράφετε εις Λάρισαν (Σάπκαν) έως ότου σας τηλεγραφήσω ότι έφυγα.

Σαν να σκηνοθέτησε ο ίδιος τον θάνατό του και το μήνυμα της θυσίας του, ο Παύλος Μελάς φωτογραφίζεται στη Λάρισα, πριν εξέλθει στη Μακεδονία.

Ο ιατρός Μιχαήλ Σάπκας, που τον φιλοξενούσε σπίτι του, και ο Βλάχος αξιωματικός Λούφας τον οδήγησαν μέσα σε κλειστή άμαξα, στον Βλάχο φωτογράφο Γεράσιμο Δαφνόπουλο από τη Σαμαρίνα. Εκεί ντύθηκε τον ντουλαμά του και φωτογραφήθηκε. Η φωτογραφία του κρατήθηκε μυστική.

⁵ Περιοδικό Μακεδονική Ζωή, τεύχος 310, Μάρτιος 1992, σελ. 31

⁶ Παύλος Μελάς Βιογραφία, εκδ. «Νέα Ζωή», Αλεξάνδρεια 1926, σελ. 323

⁷ Όπου ανωτ. σελ. 332-333

Τυπώθηκε μόνον μία που ο Μελάς έστειλε, μέσω του Σάπικα, στην αγαπημένη του σύζυγο Νάτα. Το Σάββατο 21 Αυγούστου 1904 έγραψε στην αγαπημένη του Νάτα από τη Λάρισα:⁸

Νάτα μου,

Ένας φίλος μου, ο ανθυπολοχαγός Λούφας (...) ηθέλησε να κάμω μίαν φωτογραφία μου. Σου στέλλω σήμερα το πρώτον αντίτυπον, αλλά υπό τον όρον να μη ιδή το φως της ημέρας. Αν πέσω εκεί, ας είναι μία ανάμνησις εις σε και τα παιδάκια μου.

Όταν, μετά 53 ημέρες έπεσε στη Μακεδονία, εκείνη η φωτογραφία του κυκλοφόρησε σε χιλιάδες αντίτυπα χέρι-χέρι και δημοσιεύθηκε σε όλες τις εφημερίδες. Εικονίζεται όμορφος, ψηλός, με τον μακεδονίτικο ντουλαμά και το τουφέκι στο χέρι. Τότε ψυχωμένοι Έλληνες έτρεξαν εθελοντές στη Μακεδονία και η Μακεδονία σώθηκε.

Εντωμεταξύ παρέμεινε ακόμη έξι μέρες στο σπίτι του Σάπικα ο οποίος τον ξεπροβόδησε προς την θυσία και γράφει στις αναμνήσεις του:⁹

Την νύκτα της 27-28 Αυγούστου υπό χειμαρρώδη βροχήν εγένετο η εξόρμησις του Μακεδονικού Σώματος υπό την αρχηγίαν του Παύλου Μελά Εξήλθε της Λαρίσης τας μεταμεσονυκτίους ώρας και εβάδισεν επί της οδού Λαρίσης-Τρικάλων (...) διήλθε τον Πηνειόν ποταμόν δια σχεδίας και ετράπη προς βορράν προς τας κορυφογραμμάς.

Στα ελληνοτουρκικά σύνορα από τη Θεσσαλία ο Μελάς στάθμευσε στο Μοναστήρι της Μεριτίσας και, σαν να προαισθάνονταν την θυσία του, μετέλαβε των Αχράντων Μυστηρίων. Την άλλη μέρα γράφει στην αγαπημένη του σύζυγο Νάτα:

«Ακούσαμεν τον εσπερινόν πρώτα και κατόπιν μας μετέλαβεν ο γέρων χωρικός ιερεύς της Μονής. Ουδέποτε με τόσην κατάνυξιν μετέλαβα. Ο νους μου διαρκώς εστρέφετο προς Εκείνον ο οποίος χάριν ημών και της Θείας Θρησκείας Του υπέστη το μαρτύριον. Το μέγεθος της θυσίας Του, το μέγεθος της αποστολής Του μ' έκαμαν να αισθάνωμαι πόσον μικροί και πόσον μακράν Αυτού ευρισκόμεθα, αλλά και συγχρόνως μ' ενεθάρρυναν. Πάντοτε Τον ελάτρευσα διά την θρησκείαν Του και Τον εθαύμασα διά την θυσίαν Του. Ελπίζω να μας βοηθήση. Αισθάνομαι τώρα ισχυρός, γενναίος και καλύτερος, έτοιμος δε να κάμω τα πάντα. Μετά την Μετάληψιν επεράσαμεν τα σύνορα.

Χαίρε, αγάπη μου, μη με σκέπτεσαι πλέον εμένα, αλλ' ευχήσου διά την επιτυχίαν της αγίας αποστολής μας. Φίλησε την μητέρα μου και τους αδελφούς μου ως επίσης όλην την ελληνικήν και χριστιανικήν οικογένειάν σου. Τα παιδιά φιλώ και ευλογώ»

Αρχικά ο Παύλος Μελάς σχεδίαζε να περάσει στη Μακεδονία από το Βελμιμίστι ή την Μελούνα που ήταν ο συντομότερος δρόμος. Εκεί, όμως, τον περίμεναν σε ενέδρες πολλά αποσπάσματα του οθωμανικού στρατού που πιθανότατα θα τον είχαν σκοτώσει και η Ιστορία θα είχε λάβει άλλη τροπή. Τελευταία στιγμή, όμως, άλλαξε δρομολόγιο,

⁸ Παύλος Μελάς Βιογραφία, εκδ. «Νέα Ζωή», Αλεξάνδρεια 1926 σελ. 336

⁹ Περιοδικό Μακεδονική Ζωή, τεύχος 310, Μάρτιος 1992, σελ. 34

όταν ο στενός συνεργάτης του Σάπκα Γεώργιος Γεωργιάδης, δάσκαλος από το Λιβιάδι του Ολύμπου, τον ειδοποίησε ότι οι Τούρκοι γνώριζαν τα πάντα και του είχαν στήσει καρτέρι.

Ο Γ. Γεωργιάδης είχε διδαχθεί την τουρκική και την γαλλική γλώσσα στην Ανωτέρα Ελληνική Σχολή της Τσαριτσάνης και είχε μνηθεί στην μυστική οργάνωση της Λάρισας από τον Σάπκα ο οποίος φρόντισε να διορισθεί δεύτερος γραμματέας στο εκεί τουρκικό Προξενείο. Στις αναμνήσεις του ο Γεωργιάδης γράφει:¹⁰

Εις τας αρχάς του 1904 (...) μετά του αδελφικού μου φίλου Κων. Σαλαβάτη μετέβημεν εις Λάρισαν και επεσκέφθημεν τον ιατρόν κ. Μιχαήλ Σιάπκαν, δήθεν δια λόγους υγείας. Εις την οικίαν του ωρκίσθημεν αμφοτέροι μέλη του ιδρυθέντος υπό του ιδίου Ελληνικού Κομιτάτου. (...) Διωρίσθην δεύτερος Γραμματεύς του Τουρκικού Προξενείου Λαρίσης, κατόπιν ενεργειών του ιατρού Λαρίσης Μιχαήλ Σιάπκα. (...)

Μίαν ημέραν, μετά το Δεκαπενταύγουστο, με κάλεσε απόγευμα ο Πρόξενος εις την οικίαν του να αποκρυπτογραφήσωμε ένα τηλεγράφημα που μόλις είχε πάρει από την τουρκικήν Πρεσβείαν του των Αθηνών. Κάθισε στην έδρα ψηλότερα από εμένα και εγώ αναφώνουσα τους αριθμούς και αυτός, με τον Κώδικα, στα χέρια αποκρυπτογραφούσε. Για μια στιγμή τον φώναξε η γυναίκα του ν' ανεβή. Εγώ σηκώθηκα και διάβασα σε γαλλικά γράμματα «καπετάν Παύλος Μελάς». Δεν ήθελα περισσότερα. Κατάλαβα το θέμα. Ήταν το μυστικό σχέδιο δολοφονίας του Μελά την ώρα που θα περνούσε τα σύνορα. Κάθισα πάλι στη θέση μου και περίμενα την επιστροφή του Προξένου. Τον είδα σε λίγο να κατεβαίνει τροχάδην και με πάταγον τις σκάλες φανερά ανήσυχος. Με είδε όμως ήρεμο και ατάραχο κι έτσι ησύχασε. Εξακολούθησαμε την αποκρυπτογράφηση. Μετά το τέλος έφυγα και με προφυλάξεις, μήπως με παρακολουθούν, πήγα στον Γενησεβδά και τον ενημέρωσα.

Αμέσως μετά την αποκρυπτογράφησιν ο Πρόξενος έστειλε ιππείς να ειδοποιήσουν τα φυλάκια της οροθετικής γραμμής Μελούνας-Βελεμιστίου να πυκνώσουν τα αποσπάσματα και να αυξήσουν την προσοχή και την επίβλεψί των. Ο Κώστας ειδοποίησε αμέσως το Μελά να μη περάση από τα μέρη αυτά γιατί υπήρχε μεγάλος κίνδυνος. Έπειτα από τρεις μέρες με κάλεσε ο Πρόξενος. Ήταν έξαλλος και απειλούσε θεούς και δαίμονες. Δεν μπορούσε να πιστέψει ότι ο Παύλος Μελάς πέρασε από τα σύνορα. Ήμουν ο πρώτος που υποπτευόταν για την αποτυχία του αυτή, αλλά δεν είχε αποδείξεις δια να με κατηγορήση. Διέταξε να μου πληρώσουν το μισθό μου και με απέλυσε. Έφυγα με ήσυχη την συνείδησίν μου ότι είχα πράξει το καθήκον μου.

Ο Κωνσταντίνος Γενησεβδάς από το Λιβιάδι του Ολύμπου μετείχε στην Επιτροπή Αγώνα. Διατηρούσε στη Λάρισα χάνι. Στο χάνι του και στο φαρμακείο του Τσόκα, επίσης Βλάχου, έφθαναν αργότερα τα φορτία όπλων προς τη Μακεδονία. Το μυστικό δίκτυο, στο οποίο μετείχε ο αδελφικός φίλος του

¹⁰ Γρηγόρης Βέλκος, *Το Λιβιάδι του Ολύμπου στον Μακεδονικό Αγώνα*, ανέκδοτη μελέτη, 2013

Γεωργιάδη Κωνσταντίνος Ι. Σαλαβάτης, επίσης δάσκαλος, είχε οργανώσει και διηύθυνε ο ιατρός Μιχαήλ Σάπκας.

Όσα φορτία προορίζονταν για την Κεντρική Μακεδονία μεταφέρονταν μυστικά στο Τσάγεζι και από εκεί με καράβια στις ερημικές ακρογιαλιές του Πλαταμώνα και του Λιτοχώρου. Στη Δυτική Μακεδονία μεταφέρονταν με βλάχικα καραβάνια, κρυμμένα σε δέματα εμπορευμάτων. Την διακίνηση στο Τσάγεζι επέπτευε ο προεστώς Νικόλαος Χαδούλης που παρέδιδε τα φορτία στον караβοκύρη Μανώλη Βατικιώτη. Ο Γρηγόρης Βέλκος βρήκε και δημοσίευσε την εξής απόδειξη:¹¹

Ο υπογεγραμμένος πλοίαρχος Μανώλης Βατικιώτης παρέλαβον σήμερα παρά του κ. Νικολάου Χαδούλη, όπως μεταφέρω εις ον προορίζονται σκοπόν πενήκοντα αριθ.50 όπλα γκρά μακρού, πενήκοντα (50) γκρά κοντά, 7.000 φυσίγγια και εν κιβώτιον φυσιγγίων Μάλινχερ. Τσάγεζι τη 8 Σεπτεμβρίου 1905.

Μετά τη θυσία του Παύλου Μελά, ο Σάπκας και το εθνικό δίκτυο της Λάρισας συνέχισαν τον Αγώνα, όπως φανερώνει και η προαναφερομένη απόδειξη. Ο Σάπκας υποδέχθηκε στη Λάρισα και κατηύθυνε με εμπίστους του στη Μακεδονία τους δύο διαδόχους του Παύλου Μελά Αρχηγούς Δυτικής Μακεδονίας, πρώτα τον Γεώργιο Κατεχάκη με το ψευδώνυμο Ρούβας και μετά τον Γεώργιο Τσόντο με το ψευδώνυμο Βάρδας. Ένας από τους καπετάνιους του Αγώνα, που ο Σάπκας φιλοξένησε στη Λάρισα και κατηύθυνε στη Δυτική Μακεδονία, ήταν ο Κρητικός Δικωνύμος Μακρή. Η τύχη το έφερε έτσι ώστε ο Μακρή έδρασε στη γενέτειρα του Σάπκα, στο Μεγάροβο, όπου ο συγχωριανός του Σάπκα Νάκης Κολίτσας αυτοθυσιάστηκε το 1905 για να σώσει -και έσωσε- το ανταρτικό σώμα του Μακρή.

Ο φίλος και συμπατριώτης του Σάπκα Γεώργιος Μόδης, Μακεδονομάχος, εξέχων πολιτικός και Βάρδος του Μακεδονικού Αγώνα, αφηγείται:¹²

Στο βλαχόφωνο Μεγάροβο ο Νάκης Κολίτσας, εκεί που κατέβαινε τρεχάτος τέλη Αυγούστου του 1905 απ' το Περιστέρι να ετοιμάση καταλύματα στην κωμόπολη για το σώμα του Δικωνύμου Μακρή, που ερχόταν πίσω του, έπεσε σ' ενέδρα τουρκικού στρατού. Οι Τούρκοι, καλά πληροφορημένοι και άριστα κατατοπισμένοι από τους λίγους ρουμανίζοντες, τον άρπαξαν και τον κράτησαν κοντά τους. «Αν βγάλης μιλιά, σε σκότωσα!» του ψιθύρισε ο αξιωματικός. Λίγη ώρα αργότερα ακούσθηκαν πολλά και βαριά βήματα κάτω στη ρεματιά. Απ' τη στροφή της επρόβαλαν και οι πρώτοι αντάρτες, που κατέβαιναν ξέγνοιαστοι με τα χέρια κρεμασμένα απ' τα τουφέκια τους πίσω απ' την ράχι. Οι στρατιώτες είχαν πιάσει τους βράχους απ' τις δύο μεριές της ρεματιάς. Το αυγουστιάτικο φεγγάρι φώτιζε λαμπρά τους βράχους και άφηνε στην σκιά το βάθος της ρεματιάς, σαν να μη ήθελε ν' αντικρύση τη φρικτή σκηνή, που θ' ακολουθούσε. Ο Κολίτσας είδε τους δύο πρώτους αντάρτες και πίσω απ' αυτούς τον Μακρή. Λίγο ακόμα και όλο το ξακουστό σώμα θα ερχόταν κάτω απ' τις μπούκες των

¹¹ Όπου ανωτέρω

¹² Γ. Χ. Μόδης, Μακεδονικός Αγών και Μακεδόνες αρχηγοί, Ε.Μ.Σ. 2007, σελ. 101

τουρκικών όπλων. Ξεφεύγει τότε αμέσως απ' τα χέρια των στρατιωτών, πετιέται σ' ένα βράχο και φωνάζει μ' όλες τις δυνάμεις του: «Πίσω, παιδιά. Πίσω για τ' όνομα του Θεού. Τούρκοι εδώ!». Τον σκότωσαν αμέσως. Το σώμα όμως γλύτωσε από βέβαιη καταστροφή.

Αργότερα ο Μιχαήλ Σάπκας εξελέγη 4 φορές Δήμαρχος Λαρίσης (1914, 1925, 1929, 1934) που την αναμόρφωσε εκ βάθρων. Ολοκλήρωσε τον ηλεκτροφωτισμό της, έκτισε δύο Γυμνάσια και οκτώ Δημοτικά Σχολεία, ίδρυσε την Νέα Δημοτική Αγορά, τα Δημοτικά Σφαγεία, το Νοσηλευτήριο Λοιμωδών, τη Δημοτική Βιβλιοθήκη, το Αρχαιολογικό Μουσείο κ.α. Όλοι τον ονόμαζαν με σεβασμό Παππού της Λάρισας.

Νικόλαος Ι. Μέρτζος
Πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών

Λάρισα, 8 Οκτωβρίου 2013